

Skole i endring

I dag for 10 år siden fikk jeg mitt livs overraskelse. Den var todelt. Først ble jeg fysisk angrepet av fem elever fra en klasse rett over gangen der jeg underviste. En av dem gikk uten forvarsel bokstavelig i strupen min og skadet den alvorlig slik at jeg i dag er 25% invalid. Den andre overraskelsen kom uken etterpå da jeg ble kalt inn på rektors kontor. Rektor hadde fått besøk av skolesjefens jurist som fortalte meg at det var jeg som hadde angrepet en av skolens elever i halsen. Juristen hadde etter eget utsagn vitner på at slik var det.

Etter det ble jeg langsomt, men systematisk demonisert av min arbeidsgiver. Min rektor fortalte meg tidlig at han ikke ville høre om avviket jeg hadde stått i. En uheldig episode kalt han det i medarbeiderutvalget tre uker senere. For meg var det en nær døden-opplevelse. Videre fortalte min rektor at skolen måtte passe på sitt gode omdømme slik at de beste elevene fortsatt ville søke til skolen. I praksis betydde det at jeg ble presset til å avslutte min lærertid mange år før jeg selv var klar for det. Men jeg lot meg ikke presse ut.

Skolens ledelse fant nå beskyldte meg nå for å være rasist, psykisk ustabil og ikke minst voldelig. Bak min rygg ble det opprettet en personalsak mot meg med en egen mappe hos skolesjefen. Ingen snakket med meg, men kulden fra ledelsen var til å kjenne på.

Jeg var naiv

Rett etter at jeg ble skadet, trodde jeg i min naivitet at skolens ledelse ville oppføre seg empatisk og ta vare på meg. Så feil tok jeg. Som tillitsvalgt over flere tiår undret jeg meg på hvorfor elever alltid etter 2007, fikk medhold av skolens ledelse, om klager på egne lærere. Nå ble ordene til de fem elevene som overfalt meg lagt til grunn for hva som hadde skjedd i den timen jeg underviste. Elevene som jeg underviste, var nylig kommet til Norge og var dårlige i det norske språket. Deres fortelling, som støttet min beskrivelse av overfallet, ble lagt til side. De ble fortalt at det var jeg som hadde instruert dem i hva de skulle si. Også skolens politikontakt og kommuneadvokaten prøvde helt fram til rettsakene som fulgte, å få de av mine elever som skulle vitne, til å endre forklaring. De ble bedt om å fortelle at det var jeg som angrep en elev i halsen. En av elevene fortalte meg lenge etter at rettsakene var over, hva som hadde skjedd med hennes vitnemål i retten: «De prøvde å få meg til å lyve, men jeg er muslim og vet at Allah ikke liker at jeg lyver».

Hele min historie får du fra forfatter Knut Lindhs bok «Clemens Saers – lærer på liv og død». Den bygger på hundretalls dokumenter, hundre timers lydopptak av rettsakene, også de lukkede delene, og 3000 sider tekst fra meg. Lindh var nøye med å skrive kun det som kunne dokumenteres. Påstander og ting som kun én person husket, var ikke tilstrekkelig for Lindh.

Lenge trodde jeg at det jeg hadde opplevd var unikt, at det ikke skjedde andre. Så feil tok jeg, igjen. Jeg hadde i 43 år som lærer ikke sett vold mellom lærer og elev. Det var lagt et tungt lokk over fenomenet. Et lokk som fungerte godt og som mange lærere som meg aldri forstod hva skjulte. Nå vet jeg bedre. Vold mellom elev og lærer var et tabu. Skolesjef Søgner instruerte oss i å aldri bruke ordet vold, fordi barn og unge aldri er voldelige. Og hvis det allikevel skjedde, så var det alltid voksne som var ansvarlige for det. I stedet skulle vi bruke ord som uheldig episode. Dette fordi en episode inkluderer flere parter som alle hver på sin

side har skyld i avviket. De siste ti årene har antall overgrep fra elever mot lærere økt betydelig år for år. For ikke å snakke om den vold som rammer andre elever på landets skoler.

Etter at boken om mitt lærerliv kom for to år siden, har jeg fått mange henvendelser fra lærere som har havnet i «ulykka». De har kommet i samme posisjon som jeg etter overfallet. De er blitt gjort til et omdømmeproblem for skolen og må fortst mulig vekk fra skolen. Jeg ber dem først lese Lindhs bok om min erfaring med å være uønsket som lærer. Ofte er det en avgjørende god medisin for dem. Nå skjønner de at de ikke står alene, at arbeidsgivers metoder for å fjerne dem ofte ligner på mine erfaringer. Deretter tar jeg meg tid til å lese meg opp på deres historier. Da er tiden inne for å søke om innsyn i personalmappene og konstruerte personalsaker som ligger hos arbeidsgiver sentralt. Det har gitt meg helt ny og overraskende kunnskap. Men før vi kommer dit hen, må vi se på hva som har skjedd med rektorrollen.

Den gamle rektors rolle

Min rektor på Laksevåg gymnas i årene 1989 – 1991 sa en gang at hun i praksis var sekretær for 40 administrerende direktører. Det var en tid der lærerne var selvstendige og hadde stor grad av frihet til å undervise slik at elevene klarte seg best mulig faglig. Den gang kalte vi rektor den fremste blant våre like. Vi visste at rektor i alt og ett stod 100% opp for oss. Vi lærere visste ikke om noe annet. Det var rektor som til syvende og sist hadde ansatt oss, ofte etter en lang utvelgelsesprosess. Mine fem rektorer jeg hadde nærkontakt med før reform 94, var alle støttende og stolte av oss lærere. Det var godt å være lærer. Vi var trygge i vår lærergjerning. Rektor utgjorde skolens ryggrad, som bar skolen.

Hvis en elev eller et foreldrepar var uenige med noe en lærer hadde gjort og eller sagt og ikke kom til en løsning med lærer, trådte rektor inn som megler. Rektors oppgave var å finne en samlende løsning som hadde som mål å raskest mulig gjenskape tilliten og kommunikasjonen mellom lærer, elev og foreldre.

Men livet forandret seg for rektor. Etter Reform 94, og særlig etter Kunnskapsløftet 2006, skulle fokus være på den enkelte elevs rettigheter. Lærenes innflytelse på egen arbeidsplass forsvant med Reform 94 ved at lærerrådet ble avskaffet. Lærerne hadde før valgt sin leder for lærerrådet. Lærerrådet hadde reell innflytelse på skolens drift og virke. Nå var det historie. Fra nå av, hvis ikke før, ble lærernes autoritet bygget ned, men også rektors. Mer om dette i mitt neste brev på denne plattform den 23. mai. (Status lærer og Bak fasaden på Osloskolen)

God 17-mai!

Clemens Saers